

Doğrudan Sapma (Bid'at)

Adem aleyhisselam yaratıldığı zaman, iblis (şeytan) insanları sapıttırmaya söz vermişti. Tarih boyunca insanlar ya peygamberlere inanıp doğru itikada sahip olmuş ve bu imanlarına uygun amel etmişler ya da şeytana uyup sapıtmışlardır.

İblis (şeytan) kendini üstün görüp, kibirlenerek Allahü teâlânın emrine uymayınca, gadab-ı ilâhiye uğradı ve kovuldu. Bunun üzerine helâk edileceğinden korkarak kıyâmete kadar ömür ve mühlet istedi. Allahü teâlâ ona mühlet verdi. **Şeytan; "Öyle ise mâdemki ben azgınlığa mübtelâ oldum. Yemin olsun ki, insanların doğru yolunda pusu kurup oturacağım onların ön ve arkalarından, sağ ve sollarından mûsâllat olacağım. Sen onların çoğunu şükredici kimseler bulamayacaksın. Yeryüzünde kötülükleri onlara güzel göstereceğim. Hâlis kulların hâriç onların hepsini saptıracağım" dedi.** Bu husus Kur'an-ı kerimde şöyle bildirilmektedir:

"(İblis şöyle dedi): "Öyle ise, izzet ve kudretine yemin ederim ki, onların hepsini muhakkak azdıracacağım. Ancak içlerinden muhlas olan kulların müstesnâ... (Sâd sûresi:82-83)

"Doğrusu benim o gerçek kullarım var ya! Senin (ey iblis) onlar üzerinde hiçbir tasallutun yoktur. Rabbin ise vekîl olarak yeter." (İsrâ sûresi:66)

[Ahir zamanda dünyaya gelen bir Müslüman evladı, birçok yol ayrımıyla karşılaşılıyor. Evvela iman ve küfür yani ateistlik yol ayrımıyla karşılaşılıyor. Ergenlik çağına gelmeden önce öğrenmesi gereken zaruri din bilgilerine sahip değilse, en ufak bir akıntı karşısında duramayıp İslam alimlerinin küfür seli diye tarif ettikleri ve insanları yığınlar halinde sürükleyen sele kendini bırakıveriyor ve dine düşman olanların safına geçiveriyor.]

[Tam İlmi-hâl] Müslümanlığın dışında kalmak, keyflerine, şehvetlerine ve içlerindeki kötü isteklerine uygun geldiğinden, müslümanlığa gericilik, imansızlığa, dinsizliğe asrîlik, münevverlik ve ışıklı yol diyorlar. (Mürted) demek, müslüman evlâdı oldukları halde, **müslümanlıktan haberleri olmadığından ve hiçbir din âliminin kitabını okumadıklarından ve anlamadıklarından, yalnız bir lutfе, bir teveccühe ve dünyalığa kavuşmak için ve akıntıya kapılmış olmak için,** müslümanlığı beğenmeyenler, terakkîye manidir diyenlerdir.

Allahü teâlâyâ inanmadıkça, Onun bildirdiği İslam dinine uymadıkça, Onun Peygamberinin güzel ahlakı ile bezenilmedikçe, beş vakit namazı vaktinde kılmadıkça, dalalet, felaket akıntısını durdurmak imkânsızdır.

[Bu yol ayrımında iman safını seçenler, yani Müslüman kalmak isteyenlerin önüne yeni bir yol ayrımı çıkıyor: İman ama nasıl iman? Nasıl inanacak? Şiiler gibi mi

inanacak, vehhabiler gibi mi, kaderiye gibi mi, cebriye gibi mi, mutezile gibi mi vs. vs. Birçok farklı inanış var ve hepsi biz Müslümanız diyor ve doğru inanış bu diyor.]

[Namaz kitabı, Mektubat-ı şerif] Hadis-i şerifte, müslümanların yetmişüç fırkaya ayrılacakları bildirildi. Bu yetmişüç fırkadan herbiri, islamiyete uyduğunu iddia etmektedir. Cehennemden kurtulacağı bildirilen bir fırkanın kendi fırkası olduğunu söylemektedir. Müminûn suresi, ellidördüncü [54] ve Rûm suresi otuzikinci âyetinde mealen, **(Her fırka, doğru yolda olduğunu sanarak, sevinmektedir)** buyuruldu. Halbuki, bu çeşitli fırkalar arasında kurtulucu olan birinin alametini, işaretini, Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" şöyle bildirmektedir: **(Bu fırkada olanlar, benim ve Eshabımın gitdiği yolda bulunanlardır)**. İslamiyetin sahibi kendini söyledikten sonra, Eshab-ı kiramı da "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecmain", söylemesine lüzum olmadığı halde, bunları da söylemesi, (Benim yolum, Eshabımın gitdiği yoldur. Kurtuluş yolu, yalnız Eshabımın gitdiği yoldur) demektir.

Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem": (Karanlık gecelerde, yıldızlar yol gösterdikleri gibi, Eshabım da, saadet yolunu göstermektedirler. Herhangisinin sözlerine tabi olursanız, saadete kavuşursunuz) buyurdu. Eshab-ı kiramın hepsi, Kur'ân-ı kerimi, Resulullahdan öğrendiler. Öğrendiklerini, gittikleri yerlere yaydılar. Resulullahdan işittiklerine kendi düşüncelerini karıştırmadılar. İslam âlimleri, Eshab-ı kiramdan işittiklerini kitaplara yazdılar. **Bu âlimlere (Ehl-i sünnet âlimleri) denir.** Sonradan gelen âlimlerden bazıları, eski yunan felesoflarından, yahudilerden, hıristiyânlardan ve bilhâssa ingiliz casuslarının yalanlarından ve kendi zamanlarındaki fen bilgilerinden, kafalarında hâsıl olan düşüncelerini ekliyerek, yeni din bilgileri ortaya çıkardılar. İslam âlimi olarak konuşup, islamiyeti içerden yıkmağa çalıştılar. Bunlara (Zındık) denir. Bunlardan manaları açık olan nassları, yani âyetleri ve hadis-i şerifleri değiştirenler (Kafir) oldu. **Manaları açık olmıyanlara yanlış mana verenlere (Bidat fırkaları) denildi. Müslüman ismini taşıyan birçok bozuk bidat fırkası meydana geldi. İngilizler, bundan istifade ederek, küfür ve bidat fırkaları meydana çıkararak, hakiki müslümanlığı yok etmeğe çalışıyorlar.**

Bidat üç dürlüdür:

- 1- İslamiyetin küfür alameti dediği şeyleri kullanmak en kötü bidattir.
- 2- Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiklerine uymıyan itikatlar, inanışlar da kötü bidattir.
- 3- İbadet olarak yapılan yenilikler, reformlar bidat olup büyük günahdır.

Eshab-ı kiramdan Huzeyfe "radiyallahü anh" diyor ki, (Resulullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" ilerde hâsıl olacak fitnelerden sordum. Çünkü, bunların şerrine yakalanmaktan korkuyordum). Zararlı şeyden sakınmak, faideli şeye kavuşmaktan daha mühimdir.

(Yâ Resulallah, biz, müslüman olmadan önce kötü kimselerdik. Allahü teâlâ, Senin şerefli vücûdün ile, islam nimetini, iyilikleri bizlere ihsan etti. Bu saadet günlerinden

sonra, yine kötü zaman gelecek mi dedim. (Evet gelecek!) buyurdu. Bu şerden sonra, hayırlı günler yine gelir mi dedim. Yine (Evet gelir. Fakat, o zaman bulanık olur) buyurdu). Yani, bu zamanda, iyilik kötülükle karışık olur. Kalbler, ilk zamanlarda olduğu kadar sâf ve tertemiz olmaz. İtikatların sahih, amellerin salih ve idârecilerin adaletleri, birinci asırdaki gibi olmaz. **Kötülükler, bidatler, her tarafa yayılır. İyiler arasına kötüler, sünnetler arasına bidatler karışır.** (Bulanıklık ne demektir) dedim. (Benim sünnetime uymıyan ve benim yolumu tutmıyan kimselerdir. İbadet de yaparlar. Günah da işlerler) buyurdu). Hayr da yaparlar, şer de yaparlar. Bidat işlerler. (Bu hayırlı zamandan sonra, yine şer olur mu) dedim. (Evet. Cehennem kapılarına çağırılar olacaktır. Onları dinliyenleri Cehenneme atacaktırlar) buyurdu. Yâ Resulallah! Onlar nasıl kimselerdir dedim. (Onlar da bizim gibi insanlardır. Bizim gibi konuşurlar) buyurdu). Yani, arabi konuşurlar. Âyet ve hadis okuyarak, vaaz ve nasihat ederler. Fakat, kalblerinde hayr ve iyilik yoktur.

İtikat konusundaki yol ayrımında doğru itikat ile pek çok bid'at inanış arasında kalan kişi, Ehl-i sünnet alimlerinin kıymetli kitaplarını okumamış ise doğruyu nasıl bulsun? O kadar çok farklı inanış var ki, doğru ilim sahibi olmayan bir kişi bunlar arasında şaşırıp kalır, yanlışla kolayca sapar.

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Okyanusun ortasındaiken karayı bulmak çok zordur. Hele bir de yanlış yol gösterenler çoksa, insan mahvolur. Biz çok şanslıyız. Ehl-i sünnet âlimleri, bizi öyle bir yola sokmuş ki, nefsimize ve şeytana uyup bu yoldan ayrılmazsak, sâlimen karaya çıkarız. Peygamber efendimiz, (Ümmetim 73 fırkaya ayrılacaktır. Bunlardan biri kurtulacak, yetmiş ikisi Cehenneme gidecektir) buyuruyor. Hangi konuda olursa olsun, birinin sözüne kanarak bu yoldan ayrılırsak, felaket olur. Hacca gitmek için yola çıkan bir adam, yolu yanlış birine sorup onun sözüne inanarak, Kâbe yerine Horasan'a gitmiş. Oradakiler, (Burası Horasan!) deyince, adam tam ters istikamete yürüdüğünü anlamış, ama ne Kâbe'ye gidecek takati ne de ömrü kalmış.

Burada Kâbe, mecazidir, Allahü teâlânın rızası demektir. İnsan sokakta rast geldiği bir adama, (Allahü teâlânın rızası nerede?) diye sorar mı? Âhir zaman çok tehlikeli bir zamandır. Ehliyetsiz kişilere sorarak, bunlara inanarak hareket edenler, bu kişilerle beraber Cehenneme gidecektir. Ufak bir rüzgârda sönebilecek bir mum ışığı gibi olan imanımızın devamı için çok dikkat etmeliyiz. Bir yerimiz ağrısa, üç günlük dünyada rahat yaşamak maksadıyla, tedavi edici ilacı bulmak için, sayısız doktora gidiyoruz. Hâlbuki sonsuz hayat için daha dikkatli olmak gerekir.

İtikattaki yol ayrımından sonra sıra amel yani ibadetlere geliyor. Bir kısım müslümanların sünnet diye işlediği işlere, bazı müslümanlar bid'at diyor. Kiminin bid'at diyerek sakındığı şeylere bazıları da sünnet diyor. Adam sünnet diye iki karış sakalını uzatıyor. Kimi de sünnet diye yüzünde yarım parmak kadar kıl bırakıyor. Bunların hangisi sünnet veya bid'at?

Sünnet olduğu halde bid'at olarak bilinen veya bid'at olduğu halde sünnet gibi işlenen çok şeyler vardır. Hepsini saymaya lüzum yoktur. Genel kaide bilinirse, hepsinin cevabını kendimiz verebiliriz.

Bid'at, sonradan çıkarılan şey demektir. Bunlar ya âdette olur veya ibadette olur.

Âdette bid'at, sevap beklenilmeden, dünya menfaati için yapılan şeylerdir. Âdette bid'at, bir ibadeti bozmazsa veya dinin yasak ettiği bir şey değilse günah olmaz. Âdette olan bid'at, ceket, pardesü giymek, çay ve kahve içmek gibi dinin yasak etmediği bir şey ise, günah değildir. Peygamber efendimiz, papaz ayakkabısı ve kolları dar Rum cübbesi de giymiştir. Fen bilgileri ve fen aletleri, fen işleri dinde bid'at değildir. Bunları faydalı yerlerde kullanmak günah değildir. **Fenni buluşlara sahip çıkmak, dinimizin emridir. Çünkü (İlim Çin'de de olsa alın! Fen ve sanat, müminin kaybettiği malıdır. Nerede bulursa alsın)** hadis-i şerifleri, kâfirlere uymayı değil, fenni onlarda bile olsa, arayıp bulmayı emretmektedir.

İbadette bid'at, Peygamber efendimizin ve dört halife zamanında bulunmayıp da, dinimizde, sonradan meydana çıkarılan, uydurulan inanışlara, sözlere, işlere, şekillere ve âdetlere denir. İbadetlere bid'at karıştırmak büyük günahdır. Hadis-i şerifte, (Her bid'at sapıklıktır ve sapıklık yapan da Cehennemdedir) buyuruldu. İbadete bid'at karıştırmak, Allahü teâlânın bildirdiği dinde noksanlık bulmak, koyduğu hükümleri beğenmemek, dini değiştirmek olur. Kâfirlerin ibadet olarak yaptıkları şeyleri Müslümanların yapması caiz olmaz. Mesela papazlar, ibadet için zünnar kuşanır, haç takar. Müslümanların, böyle yapması küfür olur.

Sünnet nedir? Bid'at nedir?

Sünnet kelimesi yerine göre, farklı anlamlarda kullanılır:

1- Kitab ve sünnet ifadesindeki sünnet, hadis-i şerifler demektir. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Allah'ın kitabına, Peygamberin sünnetine sarılırsanız hiç sapıtmazsınız.) [Hakim]

2- Farz ve sünnet ifadesindeki sünnet, Resulullah efendimizin farz olmayarak yaptığı işler demektir.

3- Sünnet, yalnız olarak kullanılınca, İslamiyet demektir. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Bir zaman gelecek ki, ortalık bozulduğu zaman sünnetime [İslamiyet'e] tutunmak avuçta ateş tutmak gibi olacaktır.) [Hakim]

4- Sünnet, yol, çığır gibi manalara da gelir. Mesela sünnet-i hasene iyi çığır, sünnet-i seyyie kötü çığır demektir. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Bir kimse, sünnet-i hasene çıkarırsa, [iyi bir çığır açarsa] onun sevabı ve kıyamete kadar onunla amel edenlerin sevabı kadar sevap alır. Bir kimse de sünnet-i seyyie çıkarırsa, [kötü bir çığır açarsa] onun günahı ve kıyamete kadar onu işleyenlerin günahı kadar günah kazanır.) [Müslim]

Bir de, sünnet âdet, iş anlamındadır. Mesela Sünnetullah tabiri, Allah'ın âdeti, Allah'ın işi demektir. Hazret-i Ömer'in sünneti demek, Hazret-i Ömer'in âdeti demektir.

5- Ehl-i sünnet, kurtuluş fırkasının adıdır. İmam-ı Rabbani hazretleri buyurdu ki:

Tirmizi'nin bildirdiği hadis-i şerifte, (Ümmetim 73 fırkaya ayrılır, 72si Cehenneme gider, yalnız bir fırka kurtulur. Bu fırka, benim ve Eshabımın yolunda gidenlerdir) buyuruldu. Bu fırkaya (Ehl-i sünnet vel cemaat) denir.

6- Çocukların sünnet olmasına da sünnet denir.

[Günümüzde cehalet o kadar çoğaldı ki, sünnet denince asıl anlamları unutuldu da sadece çocukların sünnet olması kaldı. Bunun bile niçin yapıldığı unutuldu, sadece adet olarak kaldı. Çocuğu sünnet olduğu için sünnet ediyorsan, içki, çalgı ve dine uymayan her türlü şeyden kaçınmak ve dine uygun şekilde bu emri yerine getirmek gerekmez mi?]

Peygamber efendimizin yaptığı işlere sünnet denir. Hatta birini bir şey yaparken görüp de bir şey demediği işlere de sünnet denir. Peygamber efendimiz bu yaptıklarını ya ibadet olarak veya âdet olarak yapardı. Âdet olarak yaptıklarına sünnet-i zevaid denir. Uzun entari giymesi, saçlarını uzatması veya kısaltması, sakal bırakması gibi. Bir kimse, (Peygamberimiz, kadınlar gibi entari, uzun gömlek giyermiş) diyerek alay etse, imanı gider. Yahut sakalı beğenmeyen veya sünnete uygun sakalı olana çember sakallı, top sakallı diye hakaret eden kâfir olur. Çünkü Peygamber efendimizin yaptığı işleri yani sünnetini, beğenmemiş olur. Halbuki Allahü teâlânın bütün insanların en üstünü olarak yarattığı ve âlemlere rahmet olarak gönderdiği Peygamberini beğenmemek, Allah'ı beğenmemek olur. (Niye böyle Peygamber gönderdin) demek olur. Allah'ı beğenmeyen de kâfir olacağı pek açıktır. Kur'an-ı kerimde, Peygamber efendimizin emrettiğini yapmak, yasakladığından kaçmak gerektiği bildiriliyor. (Haşr 7)

İbadete ait hükümler zamanla değişmez. İbadetleri değiştirmek, dini değiştirmek olur, dinsizlik olur. Bir kâfir, bir söz ile [kelime-i şehadet getirerek] müslüman olur. Bir müslüman da küfre düşürücü bir söz ile kâfir olur. Dinimizin herhangi bir hükmünü beğenmeyen, mesela, (tesettür lüzumsuzdur) diyenin imanı gider.

İbadet maksadı ile dine bir şey ilave etmek bid'attir, büyük günahdır. Dinimiz noksan değildir. Hâşâ Allahü teâlâ veya Peygamber efendimiz dinde bir şeyi eksik bırakmış da, daha iyisini biz mi yapacağız? İbadete bid'at karıştırmak, Allahü teâlânın bildirdiği dinde noksanlık bulmak, koyduğu hükümleri beğenmemek, dini değiştirmek olur. Mesela akşam namazının farzını 3 rekat yerine, daha fazla ibadet edeyim diye 4 rekat kılmak bid'attir. 3 yerine de geçmez, namaz hiç kabul olmaz. Tesbihleri 33 yerine, çok sevap olsun diye 40 defa veya daha fazla çekmek bid'at olur. Hiç tesbih çekilmese günah olmaz. Fakat sünnet sevabından mahrum kalınmış olur.

Bir din kitabını tahkir etmek, İslam âlimlerinden biri ile alay etmek ve tazim etmemiz emrolunan bir şeyi tahkir etmek, tahkir etmemiz emrolunan bir şeyi tazim etmek küfürdür. Bunları yapan kâfir olur. (Birgivi)

Sakalı sünnet diye kısa bırakmak veya sadece çenede bırakmak bid'at olur, Resulullah efendimizin sakal şekli beğenilmemiş olur. Hadis-i şerifte, (İbadetleri bizim gibi yapmayanlar bizden değildir) buyuruluyor.

Namazlardan sonra âyet-el-kürsi okunur. Sonra tesbihler çekilir, ondan sonra dua edilir. Dua ederken salâten tuncina veya başka dualar da okunur. Âyet-el-kürsinin okunduğu yerde salâten tuncinayı okumak sünneti değiştirmek olur, yani bid'attir. Peygamber efendimiz nasıl ibadet etmişse, mezhebimiz bunu nasıl bildirmişse, o şekilde ibadet edilir. (Şunu da yapalım, ötekini de ilave edelim) demek, dinde değişiklik olur. (Hadika)

(Kim dinde olmayan bir şey çıkarırsa merduddur) hadis-i şerifi gösteriyor ki, dinden olmayan bir itikad, bir söz, bir iş, bir hâl ortaya çıkarılır ve bunun din ve ibadet olduğuna inanılırsa, yahut İslamiyet'in bildirmiş olduklarında, bir fazlalık veya noksanlık yapılırsa ve bunu yapmaktan sevap beklenirse, bu yenilikler, değişiklikler bid'at olur. İslamiyet'e uyulmamış, ona iman edilmemiş olur.

İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Bugün kalbler kararmış olduğundan, bazı bid'atlar güzel görünse de, hepsinden kaçınmak gerekir, kıyamette hepsinin zararlı olduğu anlaşılacaktır. Hadis-i şerifte, (Her bid'at sapıklıktır) buyuruldu. (Müslim)

Bid'atin zararları

Peygamber efendimiz, bir gün kumun üzerine kalın bir çizgi çizer. İki tarafından da balık kılçığı gibi yollar ayırıp Eshab-ı kirama buyurur ki:

(Ey Eshabım, benden sonra ümmetim yetmiş üç fırkaya ayrılacak. Bu orta yolda olan, kalın çizgide bulunanlar, doğrudan Cennete girecektir. Bu yan yoldakiler dalalette olacak, Cehenneme gidecektir.)

Bu yan yollardan çıkanlar bid'at ehli olurlar, ancak Peygamber efendimiz, (Ümmetim) buyurduğu için, Cehennemde ne kadar kalırlarsa kalsınlar, imanla ölürlerse, sonra yine Cennete giderler.

[Kimileri şöyle düşünüyor: "O da yol, bu da yol. Ne fark eder. O da Allah diyor." Evet, o da yol, bu da yol, ama biri doğru yol, diğerleri ise eğri yollar. Doğrudan sapanlar, eğri yollara girenler Allah diyor olsa da, namaz da kılsa, çok takva da olsa, bid'at ehli olduğu için muhakkak Cehenneme girecektir.] Hadis-i şerifte buyuruldu ki;

(Bir bid'at çıkaranın namazı, orucu, hacı, umresi, cihadı, tevbesi, farzı, nafilisi ve hiçbir iyiliği kabul olmaz, hamurdan [yağdan] kıl çıkar gibi, dinden çıkması kolay olur.) [İbni Mace]

(Bid'at ehlinin hiçbir Sıratı geçemez, Cehenneme düşer.) [İbni Asakir]

Atâ bin Meysere el Horasânî hazretleri buyurdu ki; **"Kim bir fenâlık yapar veya nefesine zulmeder de Allah'tan mağfiret dilerse, Allah'ı çok bağışlayıcı, çok merhametli bulur."** meâlindeki Nisâ sûresinin yüz onuncu âyet-i kerîmesi nâzil olunca, şeytan korkunç bir sesle feryâd etti. Sesi öyle yüksek çıktı ki, yeryüzündeki bütün askerleri işitip, yanına geldiler ve; "Nedir bu hâlin? Bu şiddetli feryâdın sebebi nedir?" diye sordular. O da; "Benim hîlelerim ile bu ümmete işlettiğim günahların af ve mağfireti hakkında Muhammed'e bir âyet nâzil oldu." dedi. Askerleri bunun hangi âyet olduğunu sorunca, Nisâ sûresi yüz onuncu âyetini onlara okudu. Sonra şöyle dedi:

"Bu âyette Allahü teâlâ istiğfâr edenlere af ve mağfiretini vâd etti. Allahü teâlânın vâdinde dönmek yoktur. Şimdi düşünün. Acabâ buna bir hîle yolu bulabilir misiniz?" Onlar; "Hayır, biz böyle bir hîle yolu bilmiyoruz." dediler. Bunun üzerine şeytan onlara; "Hele siz gidip biraz düşünün. Belki bir hîle yolu bulabilirsiniz. Bu arada ben de düşüneyim." dedi. Şeytanın askerleri oradan ayrıldıktan bir süre sonra, şeytan yine bir nâra attı. Bütün askerleri tekrar toplanıp geldi. Şeytan onlara; "Bir yol bulabildiniz mi?" diye sorunca, onlar; "Hayır!" cevâbını verdiler. Şeytan; "Ben bir hîle yolu buldum." dedi. Avânesi bunun ne olduğunu sorunca şöyle dedi:

"O büyük Peygamber âhirete intikâl ettikten sonra, ümmetine güzel amel sûretinde çeşitli bid'atler işletelim. Bunları ne Peygamberler, ne halîfeleri ne de eshâbı yapmış olsun. Böyle amelleri onlara güzel göstermek sûretiyle, onlar o bid'atleri sünnet sanıp isrârla üzerine düşüp yaparlar. O yaptıkları amelden de tövbe ve istiğfâr etmezler. Bu işledikleri bid'atlerle onların Cehennem'e girmelerini sağlar, murâdınıza erersiniz." dedi. Allahü teâlâ cümlemizi şeytanın şerrinden muhâfaza eylesin. Âmin!.

Hasan bin Ali Berbehârî hazretleri buyurdular ki:

"Ortaya çıkarılan her bid'at, önce az bir şeyle başlatılır. Sanki hakka, doğruya benzer, buna dalan aldanır. Artık ondan kurtulamaz, iş büyür. Böylece bozuk bir yola girmiş olur. Bu iş dinden çıkmasına kadar uzanabilir. Zamânın insanların söylediklerine iyi bak. Acele etme. **Âlimlerden işitmediğin ve onların nakletmediği bir işe dalma.**"

[Birçokları bid'at çıkaranlara müsamaha gösteriyor ve "O da Müslüman, o kadarcık farklılıktan bir şey olmaz. Dinin diğer kurallarını kabul ediyor ya" diyor. Böyle düşünmenin yanlışlığını dünyevi kurallarla kıyas ederek daha iyi anlayabiliriz. Mesela biri bütün trafik kaidelerini kabul etse, hiçbirine itirazı olmasa fakat sadece kırmızı ışıkta durulması gerektiğini kabul etmese nasıl olur? Buna müsamaha gösterilir mi, şayet gösterilirse neticesi ne olur? Yahut "bütün kurallara uyuyor, bu kadarcık farklılıktan bir şey olmaz. Diğer kuralları kabul ediyor ya" denir mi, şayet denirse neticesi ne olur?]

Yine Hasan bin Ali Berbehârî hazretleri buyurdular ki:

"Doğru yoldan ayrılmak iki türlüdür. Birincisi; iyi niyetli olduğu halde, yanlış iş yapan ve haktan ayrılan, ayağı kayan kimseye uymak. Bu, insanı helâk eder. İkincisi; hakka karşı inadcı olmak ve kendinden önce geçen sâlih, müttekî kimselere muhâlefet etmek. Böyle yapan kimse sapık ve saptırıcıdır. Böyle kimse, ümmet arasında şeytan gibidir. Kimsenin ona aldanmaması için, onun hâlini insanlara bildirmek lâzımdır."

Fudayl bin İyâd hazretleri şöyle buyurmuştur: "Ehl-i sünnet bir kimseyi görünce, sanki Eshâb-ı kirâmdan birini görmüş gibi olurum. Bid'at ehli birini gördüğüm zaman da, münâfıklardan birini görmüş gibi olurum."

Abdülhak-ı Dehlevî demiştir ki: "Mutasavvıfların hepsi Ehl-i sünnetti. Bid'at sâhiplerinden hiçbirisi Allahü teâlânın mârifetine (O'nu tanımaya) yaklaşmamıştır. Vilâyet (evliyâlık) nûrları bunların kalplerine girmemiştir.

"Farzlardan birini edâ etmeyen, sünneti yapmama belâsına yakalanabilir. Sünneti terk edenin ise bid'ate, hurafeye düşmesi muhakkaktır."

Abdülkadir Geylani hazretleri şöyle buyurmuştur "Büyük âlimlere tâbi olunuz; bid'at yoluna, dinde olmayıp, sonradan çıkarılan şeylere sapmayınız. İtâat ediniz, muhâlefet etmeyiniz. Sabrediniz, sızlanmayınız. Sâbit kalınız, ayrılıp dağılmayınız. Bekleyiniz, ümit kesmeyiniz. Özünüzü günahdan temizleyiniz, kirletmeyiniz. Hele Rabbinizin kapısından hiç ayrılmayınız."

Atâ bin Meysere hazretleri "Bid'at ehli olanlar, başlarını ve vücûdlarını toprakta gizleyip, kuyruklarını açıkta tutan ve yaklaşanı sokan akrepler gibidirler. İnsanlar arasında gizlenmişler, yanlarına yaklaşanı bid'ate düşürürler, bid'at yayarlar." buyurmuştur.

Horasan âlimlerinden Abdullah bin Ömer Serahbî şöyle buyurdu: "Bir keresinde bid'at ehliyle oturup yemek yedim. Abdullah bin Mübârek bundan haberdâr olunca, bana; "Seninle otuz gün konuşmayacağım." dedi ve öyle yaptı.

[Bid'at ehlinin kitaplarından da uzak durmalı. Bir kişinin kitabını okumak, onunla sohbet etmek gibiymiş. Dolayısıyla bid'at ehli birinin kitabını okuyan onunla sohbet etmiş gibi olur. Bu ise çok tehlikelidir. "Ama kitabın çoğunda problem yok, çoğu doğru" diyenler oluyor. Çoğu değil, tamamı doğru olması gerekir. Mesela bir tıp kitabı için "bu kitabın içindeki tedavilerin çoğu doğru, çok az yerinde hata var" denilse bu kitaba güvenilir mi? "Ya hatalı yer benim hastalığıma denk gelse" denilmez mi? Beden sağlığı için yazılan bir kitapta %100 doğruluk aranıyor da, ebedi seadetin anahtarı olan ruh ve kalp sağlığımız için riskli iş yapılır mı? Aynı zamanda bid'at ehli ile tartışmaktan da uzak durmalı. İbn-i Hafîf hazretleri talebelerinden birine vasiyetinde buyuruyor ki; "Kaçınılmaz durumlar hâric, bozuk fıkalar ve bid'at ehli ile münâzara etmemelidir. Bunların itikâdlarını değiştirmeleri, normal olarak mümkün değildir. İlmi ve akli az olan biri, bu münâzara yüzünden sapıtabilir.]

İslamiyet'te ilk itikad ayrılıkları

Sual: İslamiyet'te ilk itikad ayrılıkları nasıl başladı?

CEVAP

İslamiyet'te ilk itikad ayrılıkları, Hazret-i Osman'ın şehit edilmesi hadisesinden sonra, Abdullah ibni Sebe adındaki münafık olan bir Yahudinin ortaya çıkması ile başlamıştır. Müslümanların saf ve berrak imanlarını bozmak gayesiyle itikaddaki birlik ve beraberliklerini parçalamak için çıkarılan ilk fitne hareketi budur.

İbni Sebe, Hazret-i Ali'nin halifelik meselesini bahane ederek, müslümanları bölmek gayretine düştü. Kendisine taraftar toplamak ve onlara görüşlerini kabul

ettirmek için, (Hazret-i Ali'nin Peygamber olduğundan, Allahü teâlânın ona hulul ettiğine) varıncaya kadar pek çok şeyler uydurdu. Bir kısım insanları aldattı. İbni Sebe'ye aldananların içinde siyasi hırs ve gayret ile hareket edenler çoktu. Böylece Hazret-i Ali taraftarıyız diyerek, İslam dinine bozuk inançlar karıştırdılar. Zamanla başka konularda da Ehl-i sünnetten ayrılıp, kendi içlerinde çeşitli kollara bölündüler.

Hazret-i Ali'nin hilafeti, hakem tayini yoluyla Hazret-i Muaviye'ye bırakmasını beğenmeyip, Hazret-i Ali'ye ve Hazret-i Muaviye'ye karşı çıkıp ayrılanlara Harici ismi verildi.

Haricilerden bir kısmı Kur'an-ı kerimin bazı bölümlerini kabul etmezler. Bir kısmı da sapıklıklarında, yeni bir peygamber geleceğine inanacak kadar ileri gitmişlerdir.

Bozuk fırkalardan biri olan Mutezile ise, Hasan-ı Basri hazretlerinin derslerinde bulunan Vasıl bin Ata tarafından ortaya çıkarılmıştır. Büyük Ehl-i sünnet âlimi ve veli bir zat olan Hasan-ı Basri, (Büyük günah işleyen ne mümindir ne de kâfirdir) diyerek Ehl-i sünnetten ayrılan Vasıl bin Ata için, (İ'tezele anna Vasıl), yani (Vasıl bizden ayrıldı) buyurmuştu. Buradaki i'tezele=ayrıldı kelimesinden dolayı Vasıl'a ve onun yolunu tutanlara (Mutezile) ismi verilmiştir.

Ayrıca Mürcie, Kaderiyye, İbahiye, Mücessime, Cebriyye gibi birçok bozuk fırkalar, İslam tarihi boyunca çeşitli yerlerde ortaya çıkmış, kendi içlerinde de sayılamayacak kadar çok kollara ayrılarak bir müddet yaşayıp, sonra unutulup gitmişlerdir.

Ancak son asırlarda zuhur eden Vehhabilik, bilhassa Arabistan'da yayılmış ve bugün de, çeşitli İslam ülkelerindeki müslümanların arasında yayılması için çalışılmaktadır. [Selefiyecilik, vehhabiliğin kamufle adıdır. Türkiye'deki vehhabiler, bu isim altında kendilerini gizlemektedir.]

Diğer bozuk fırkalar tarih içinde kaybolup gitmişlerdir. Ehl-i sünnet vel-cemaatin mevcudu her devirde çok olmuştur. İslamiyet; iman, itikad, amel ve ahlak esasları olarak Ehl-i sünnet âlimleri tarafından her asırda, aslı üzere müdafaa ve muhafaza edilerek, bugüne ulaştırılmıştır. Bugün dünyadaki müslümanların yarıdan çoğu, Ehl-i sünnet vel-cemaat itikadı üzeredirler.

Şiilik ve ortaya çıkışı

Şiiliğin ortaya çıkışı şöyle olmuştur: İslâmiyet, tebliğinden, insanlara anlatılmasından kısa bir müddet sonra süratle yayılmaya başladı. Peygamber efendimizden sonra İslâmiyeti yayma şerefi arkadaşlarına yâni Eshâb-ı kirâma nasîb oldu. İslâmiyet doğuda Irak ve İran'a; kuzeyde Şam'a; batıda Mısır ve Afrika'ya kadar yayıldı. Bu memleketlerde İslâmı kabul etmeyenler, İslâmiyeti yaymaya çalışan Eshâb-ı kirâma kin ve düşmanlık beslediler. Bilhassa İslâmın yayılmasında büyük gayretleri görülen hazret-i Ebû Bekr, hazret-i Ömer, hazret-i Osman, Ebû Ubeyde bin Cerrâh, Sa'd bin Ebî Vakkâs, Amr bin Âs, Muâviye hazretleri gibi büyük zatları bu işte en büyük suçlu olarak gördüler. İslâmiyetin yayılmasını durdurmak için harb ettiler, fakat durduramadılar. Bunun üzerine teröre başvurdular ve hazret-i Ömer'i şehit ettiler. Hazret-i Ömer'i şehit etmekle İslâm nûrunun söneceğini sandılar. Halbuki Kur'an-ı kerîmde İslâm dîninin muhâfaza edileceği Allahü teâlânın nûrunun sönmeyeceği bildiriliyordu. Hazret-i Osman zamanında İslâm orduları İran'ın ötelere vardı. Bütün hâkimiyet ve topraklarını kaybeden Mecûsîler ve Yahûdîler tecrübeleriyle şuna kesin olarak

inandılar ki İslâmiyet bozulmadığı, aslı üzere kaldığı müddetçe, harple, Müslümanların halifelerini şehid etmekle, İslâmiyetin yayılması durdurulamayacaktır. Son çâre olarak Müslüman görünüp, İslâmiyeti içerden yıkmayı plânladılar. Kendilerine siper olacak birini aradılar. Bu iş için Peygamber efendimizin dâmâdı hazret-i Ali ve çocuklarını sevmeye ve halîfeliğin onların hakkı olduğu dâvâsı ile ortaya çıkmayı uygun buldular. Bu plânı ilk ortaya atan Yemenli bir Yahûdî olan Abdullah ibni Sebe' oldu. Şiîliği kuran ve ilk ortaya çıkaran odur. Mısır'dan Medîne'ye gelip Müslüman olduğunu söyledi. "Sen tanrısın." dediği için hazret-i Ali halîfeyken, bunu Medayin şehrine sürdü. Abdullah ibni Sebe' orada da boş durmayıp adamlarıyla beraber Eshâb-ı kirâm düşmanlığını yaymaya devam ettiler. Zamanla yayılan Şiîler çeşitli fırkalara ayrıldılar. Bu fırkaların ilkinden olan "Keysaniyye", Hicretin 60. senesinde, "Muhtariyye" 66. senesinde ve "Hişâmiyye" fırkası da 109. senesinde ortaya çıktılarsa da tutunamadılar. Bir müddet sonra yok oldular. Hicretin 112. senesinde "Zeydiyye" fırkası ve daha sonra da öteki fırkalar meydana çıktı.

İmâm Zeynelâbidîn vefât edince, Şiîler, Zeyd bin Zeynelâbidîn Ali imâmdır, dediler. Bunlar Zeyd'e, Ebû Bekr ile Ömer'e düşman ol dedi. O da büyük dedem olan Resûlullah'ın sevdiği iyi kimselere düşmanlık edemem, dedi. Bunun üzerine Zeyd'in yanından ayrıldılar. Bunun için, bunlara ayrılanlar, terk edenler mânâsında "Râfızî" denildi. Fakat onlar kendilerine "İmâmiyye" adını verdiler. Zeyd'in yanında kalanlara "Zeydî" denildi.

Günümüzde Şiîlerin çoğu "İmâmiyye" fırkasına mensupturlar. Bugün bu fırka kendilerine "Ca'ferî" diyor.

Bütün Şiî fırkaları inanışları bakımından başlıca üç grupta toplanmaktadır:

1. "Hazret-i Ali, Eshâbın en üstünüdür." diyenler. Bunlara Tafdîliyye denir. Eshâb-ı kirâmdan hiç birisine kötü söz söylemediler ve küfürle ithâm etmediler. Ancak hazret-i Ali'yi Eshâbın en üstünü olarak kabul ettiler. Hazret-i Ali, kendisini üç halîfeden üstün gören bu kimseleri cezâlandırmakla korkuttu.

2. "Eshâb-ı kirâmdan birkaçından başkası zâlim olup, dinden çıktılar!" diyerek kötülüyenerlerdir. Bunlara Sebeiyye denilmektedir. Hurûfî de denilen bu kimseler Abdullah ibni Sebe'in fikirlerini benimserler. "İbn-i Mülcem, hazret-i Ali'yi öldürmedi. Şeytan Ali'nin şekline girmişti. Şeytanı öldürdü. Ali bulutlar içindedir. Gök gürlemesi onun sesidir. Şimşek kamçısıdır." ve gök gürültüsü işitince; "Ey Emîr-el-Mü'minîn sana selâm olsun." derler. İran'ın Esterâbâd şehrinde ortaya çıkan Fadlullah isminde birisi, Sebeiyye (Sebe'cilik) yoluna birçok hurâfe ve yalan da katarak, Hurûfîlik ismini verdi.

3. "Hazret-i Ali tanrıdır!" diyenlerdir. Bunlara Gulât-ı Şîa denilmektedir. "Hazret-i Ali'ye Allah hulûl etmiştir, (hâşâ) hazret-i Ali tanrıdır." dediler. Onlar, ilâhî bir parçanın imâmlara girdiğine ve onların bedenine büründüğüne inanırlar. Bâzıları ise, bizzat bu yolla reîslerinin ilâh olduğuna inanırlar. Allahü teâlânın insan şeklinde olduğunu kabul ederler. Rûhların bir bedenden bir diğer bedene geçtiğini (tenâsüh) kabul edip, kıyâmeti inkâr ederler. Kıyâmet, bir rûhun bedenden bedene intikâl etmesidir, derler.

Şiî fırkalarının bu temel inanışları çerçevesinde ortaya çıkan diğer fikirlerinden bir kısmı ise şöyledir:

Hazret-i Ali'yi imâm, devlet reisi yapmadıkları için Eshâb-ı kirâma ve hakkını aramadığı için de hazret-i Ali'ye kâfir oldu, dediler. Bundan başka şu iddiâlarda da

bulunmuşlardır: Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmi Ali'ye götürmesi için emir vermişti. Cebrâil yanılarak Muhammed aleyhisselâma götürdü. İlâh insan şeklindedir. Zamanla helâk oldu. Yalnız yüzü kaldı. Rûhu Ali'dedir. İmâmet, yâni devlet reisliği, namaz, oruç, zekât gibi dînin esaslarındandır. Peygamber efendimiz, hazret-i Ali ve evlâdından belli kimseleri hayattayken vahiy ile halîfe tâyin etmiştir. İmâmlar, Peygamberler gibi mâsumdur, günâhtan korunmuşlardır.

Şîîlerin fıkıhla ilgili görüşlerinden bâzıları da şöyledir: "Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah"tan sonra "Eşhedü enne Aliyyen veliyyullah"; "Hayyealelfelâh"tan sonra ise, "Hayye alâ Hayril amel", derler. Mest üzerine değil, çıplak ayak üzerine mesh ederler. Namazda Kerbelâ toprağından yapılmış "türbet" veya "mühür" denen bir parça üzerine secde etmenin efdal olduğunu söylerler. Mut'a nikâhını (muvakkat, belli bir müddet için olan evliliği) kabul ederler. Mîras hususunda da farklı görüşleri vardır.

Vehhâbilik

On sekizinci asrın ortalarında Arabistan Yarımadasında Necd bölgesinde Mehmed bin Abdülvehhab tarafından kurulan dînî ve siyâsî bir yol, fırka. Mehmed bin Abdülvehhab 1699 (H.1111)da Necd'de, Hureymile kasabasında dünyâya geldi. 1791 (H.1206)de öldü. Önceleri seyâhat ve ticâret için Basra, Bağdat, İran, Hind ve Şam taraflarına gitti. İbn-i Teymiyye'nin kitaplarını okuyarak onun sapık fikirlerinin savunucusu ve yayıcısı oldu. Yazdığı kitaplarıyla ve bozuk düşünceleriyle köylüler ve Der'iyye ahâlisini ve bunların reislerini aldatıp, saptırdı. Vehhâbilik ismini verdiği fikirlerini kabul edenlere "Vehhâbi" ve "Necdî" denir. Vehhâbilik daha sonraları dînî ve siyâsî görüş olarak Arabistan Yarımadasına hâkim oldu.

Düşüncelerinin temeli, üç meseledir:

1. Amel, ibâdet, îmânın parçasıdır. Bir farzı yapmayan meselâ farz olduğuna inandığı halde bir namazı kılmayan dinden çıkar. Bunu öldürmeli, mallarını Vehhâbilere taksim etmeli, diyorlar!
2. Peygamberlerin (aleyhimüsselâm) ve evliyânın ruhlarından şefâat isteyen, bunların mezarlarını ziyâret edip, bunları vesile ederek duâ eden İslâmiyetten ayrılır, diyorlar!
3. Yine bunlara göre; mezarlar üzerine türbe yapmak ve türbelerde namaz kılmak ve orada hizmet ve ibâdet edenlere kandil yakmak ve ölülerin rûhuna sadaka adanması uygun değildir diyorlar!

Böyle bozuk fikirlere ilk önce babası Abdülvehhab karşı çıkmış, oğlunun peşinden gidilmemesini tavsiye etmiştir. Kardeşi Süleyman bin Abdülvehhab da Savaik-ı İlâhiye fî Redd-i Alel Vehhâbiyye isimli kitabında vesikalarla kardeşinin yanlış yolda olduğunu ispat etmiştir. Ayrıca Mekke müftisi Ahmed ibni Zeyni Dahlan (öl. 1772) tarafından Hülâsat-ül-Kelâm, Ed-Dürer-üs-Seniyye, Fitnet-ül-Vehhâbiyye adlı ve daha pekçok kitap yazılmıştır. Vehhâbilik hakkında, birçok Türkçe kitap da neşredilmiştir.

[Daha ayrıntılı bilgi için Tam İlmiyhâl Seadet-i Ebediyye sf 1106, Faideli bilgiler 63.madde, Hak Sözü'nün Vesikaları kitabı, www.dinimizislam.com mezhep ve mezhepsizlik / bazı şahıslar hakkında özet bilgi kısımlarına müracaat edilebilir]

Kaynaklar: Tam İlmihal Seadet-i Ebediyye, Mektubat, Faideli Bilgiler, Hak Sözün Vesikaları, İngiliz casusunun itirafları, Evliyalar Ansiklopedisi, Rehber Ansiklopedisi, dinimizislam.com sitesi.